

SCI-CONF.COM.UA

**SCIENCE AND SOCIETY:
MODERN TRENDS
IN A CHANGING WORLD**

**PROCEEDINGS OF VIII INTERNATIONAL
SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE
JULY 8-10, 2024**

**VIENNA
2024**

SCIENCE AND SOCIETY: MODERN TRENDS IN A CHANGING WORLD

Proceedings of VIII International Scientific and Practical Conference

Vienna, Austria

8-10 July 2024

Vienna, Austria

2024

ГЕНДЕРНІ ОСОБЛИВОСТІ КОПІНГ ПОВЕДІНКИ ВЧИТЕЛІВ СТАРШИХ КЛАСІВ

Беляєва Наталія Євгеніївна

к. е. н., доцент кафедри
психології і соціології, ХНЕУ ім С.Кузнеця,

Ляшенко Богдан Юрійович

викладач кафедри
психології і соціології ХНЕУ ім С. Кузнеця,
здобувач третього (доктор філософії) рівня
вищої освіти кафедри
педагогіки і психології управління соціальними
системами ім. академіка І. Зязюна,
Національний технічний університет
“Харківський політехнічний інститут”,
м. Харків, Україна

Вступ. Вивчення гендерних особливостей копінг-поведінки вчителів старших класів є надзвичайно важливою сферою досліджень у галузі педагогіки та психології. Розуміння різниці між чоловіками та жінками у стресових ситуаціях може допомогти в розробці ефективних підходів до підтримки психологічного благополуччя вчителів. Вивчення гендерних аспектів копінг-стратегій може принести користь як вчителям, так і учням, вдосконалюючи якість освіти в школах. Розуміння та підтримка гендерно орієнтованих методів копіngu може сприяти покращенню професійної самореалізації та допомозі вчителям з їхньою роботою. Дослідження в цій області може сприяти підвищенню усвідомленості про індивідуальні особливості та потреби вчителів у плануванні психологічної підтримки.

Гендерні відмінності у копінг-стратегіях можуть впливати на професійне сприйняття та ефективність вчителів у роботі з учнями та колегами. Знання про те, як чоловіки та жінки реагують на стрес і як впоратися з ним, може допомогти створити сприятливі умови для розвитку педагогічних навичок. Дослідження гендерних аспектів у копінг-поведінці може сприяти створенню інноваційних програм підтримки психологічного здоров'я вчителів. Аналіз

гендерної різниці у стратегіях копіngu дозволить врахувати індивідуальні потреби кожного вчителя при розробці практичних рекомендацій.

Мета роботи. Метою даного дослідження є виявлення різниці між копінг-стратегіями у вчителів старших класів чоловіків та жінок.

Матеріали та методи. Дослідження проводилося в 2024 році на базі Комунального закладу «Харківський ліцей №6» Харківської міської ради та Харківської загальноосвітньої школи I-III ступенів №5. Респондентами виступили 48 вчителів старшої школи, з них 24 чоловіків та 24 жінки, віком від 25 до 45 років. Дослідження проводилося у дистанційному режимі. Дослідження оцінок копінг-стратегій вчителів старших класів було проведено за допомогою методики «Копінг-тест Лазаруса», статистичну обробку даних було здійснено за допомогою порівняльного аналізу (t - критерій Стюдента).

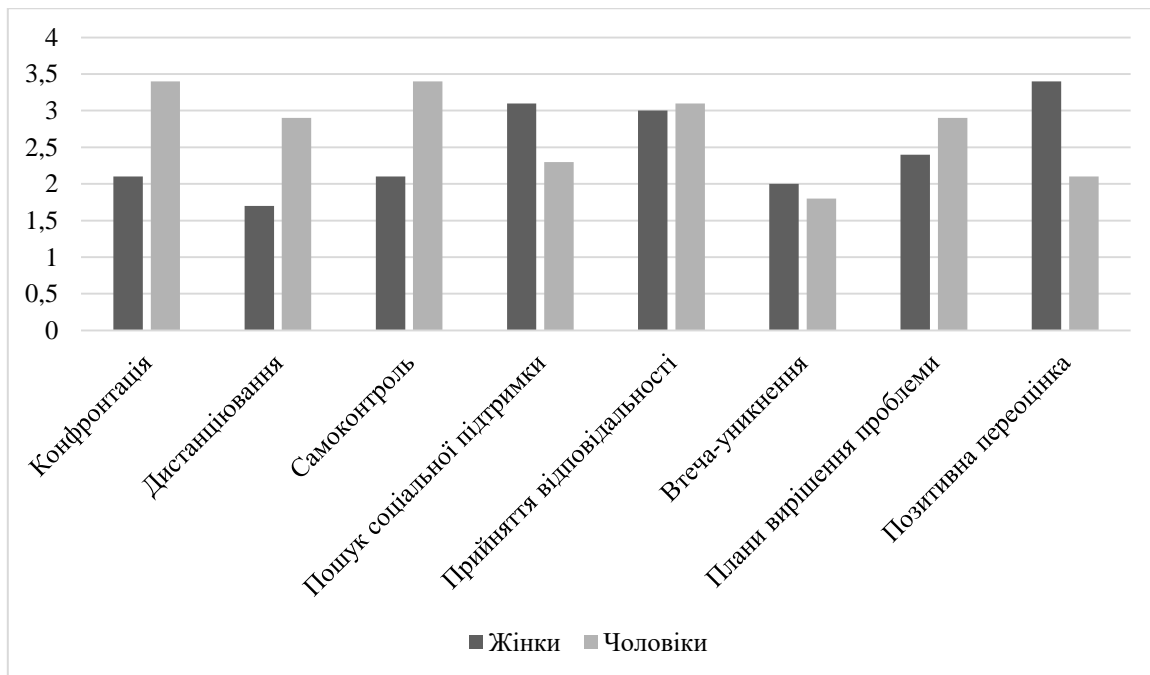
Результати та обговорення. Результати порівняльного аналізу копінг-стратегій у вчителів старших класів жінок та чоловіків представлені у таблиці 1 та на рисунку 1.

Таблиця 1

Порівняння оцінок копінг-стратегій у вчителів старших класів жінок та чоловіків

Копінг-стратегії	Вчителі		Т	Р
	Жінки	Чоловіки		
Конфронтація	2,1	3,4	3,76*	0,000
Дистанціювання	1,7	2,9	2,26*	0,000
Самоконтроль	2,1	3,4	3,66*	0,001
Пошук соціальної підтримки	3,1	2,3	2,26*	0,000
Прийняття відповідальності	3	3,1	0,00**	0,523
Втеча-уникнення	2	1,8	0,00**	0,687
Плани вирішення проблеми	2,4	2,9	0,00**	0,543
Позитивна переоцінка	3,4	2,1	2,86*	0,000

Примітки: * – статистично значущі розбіжності; ** – відсутність статистично значущих розбіжностей

Рис. 1. Порівняння копінг-стратегій у вчителів старших класів чоловіків та жінок

Результати дослідження показують значну різницю між копінг-стратегіями вчителів старших класів жінок та чоловіків. Статистично важливі розбіжності можна побачити за більшістю показників копінг-стратегій, таких як «Конфронтація», «Дистанціювання», «Самоконтроль», «Пошук соціальної підтримки» та «Позитивна переоцінка». Такий результат може бути тому, що чоловіки та жінки можуть мати різний спосіб сприймати стресори та шукати шляхи їх подолання. Чоловіки, як правило, мають тенденцію використовувати копінг-стратегії, що пов'язані з емоційним відгуком та активним вирішенням проблем. У той час як жінки можуть виявити більшу схильність до емоційно-орієнтованих стратегій копіngu. Жіночі копінг-стратегії можуть бути більш спрямовані на соціальну підтримку та вияв емоцій. Чоловіки, зазвичай, акцентують увагу на практичних діях і розв'язанні проблеми, використовуючи такі стратегії, як активна адаптація та планування. У вчителів старших класів ці різниці у копінг-стратегіях можуть відобразитися на їхньому професійному стилі та взаємодії з учнями.

Чоловіки частіше можуть уникати вияву слабкості та шукати самостійні рішення, тоді як жінки можуть більше вірити відкритому спілкуванню та

сприймати підтримку від колег як важливий аспект копіngu. Різниця у копіng-стратегіях може також бути пов'язана зі стереотипами гендерних ролей та очікуваннями суспільства стосовно жіночої та чоловічої поведінки. Соціокультурні норми також можуть впливати на те, як вчителі старших класів вибирають стратегії копіngu та як реагують на стресові ситуації. Виховання та соціалізація можуть впливати на формування уподобань у виборі способів подолання стресу вчителями старших класів. Гендерні різниці у копіng-стратегіях можуть бути також обумовлені біологічними факторами, такими як рівень гормонів чи особливості мозкової активності.

Висновки. Ефективний копіng є ключовим компонентом професійного самовизначення та збереження психологічного комфорту для вчителів старших класів. Збалансований підхід до вибору копіng-стратегій може сприяти підтримці психологічної стійкості та підвищенню ефективності педагогічної діяльності. Індивідуальні особливості вчителів, такі як рівень самосвідомості та відкритість до нових підходів, можуть впливати на обрані ними стратегії копіngu в ситуаціях стресу. Урахування гендерних відмінностей у копіng-стратегіях вчителів може допомогти підвищити ефективність комунікації та взаєморозуміння в професійному середовищі.

Розвиток навичок адаптивного копіngu є важливою складовою психологічної готовності вчителів до різноманітних викликів та стресових ситуацій у навчальному процесі. Вивчення гендерних відмінностей у копіng-стратегіях може допомогти вчителям краще розуміти та підтримувати одне одного в процесі професійного розвитку.

Гендерна приналежність може впливати на вибір стратегій копіngu у вчителів старших класів через різні типи соціальної взаємодії та сприйняття стійкості до стресу. Чоловіки та жінки можуть обирати різні шляхи подолання стресу в залежності від своїх особистісних рис та життєвого досвіду.